

Wat is nystagmus?

Met de term nystagmus worden *onwillekeurige* en *ritmische* bewegingen van de ogen aangeduid. *Onwillekeurig* betekent dat de oogbewegingen niet direct kunnen worden beïnvloed door de patiënt. Ritmisch wil zeggen dat de bewegingen een bepaald patroon vertonen met een vrij constante snelheid (frequentie en amplitude) en richting.

Wat zijn de oorzaken van nystagmus?

Nystagmus is een afwijking in de besturing van de ogen. Het kan zowel aan één oog als aan beide ogen voorkomen. Nystagmus kan zowel een oogheekkundige als een neurologische oorzaak hebben. Soms is het aangeboren zonder dat er een oorzaak aan te wijzen is. De exacte oorzaak van nystagmus is niet bekend, maar moet gezocht worden in het oogbesturingssysteem binnen de hersenen. Dit is een zeer complex samenwerkingsproces binnen de hersenen, dat mede aangestuurd wordt door binnenkomende informatie afkomstig uit de diverse zintuigen (evenwicht, houding, visuele informatie).

Mogelijke oorzaken van aangeboren nystagmus (congenitale nystagmus):

- Aangeboren afwijkingen in de bouw of functie van één of beide ogen, zoals albinisme
- Hersenletsel
- Gestoord gezichtsvermogen door bijvoorbeeld: staar (lenstroebeling), afwijkingen in de aanleg van het netvlies of van de oogzenuw
- Idiopathisch (zonder aanwijsbare oorzaak)

Mogelijke oorzaken van nystagmus op latere leeftijd (verworven nystagmus):

- Hersenaandoeningen (bloeding, infarct, tumor, ontsteking)
- Ernstig hersenletsel na ongeval
- Plotseling verminderd zicht
- Medicijngebruik

Wat zijn de klachten/symptomen bij nystagmus?

- Verminderde gezichtsscherpte ten gevolge van de onstabiele fixatie (het richten van de ogen op het waar te nemen object). De gezichtsscherpte zal mede bepaald worden door de achterliggende oorzaak en de snelheid (frequentie en amplitude) van de nystagmus.
- Trillend beeld (oscillopsie). Dit komt alleen voor bij verworven nystagmus. Bij een aangeboren nystagmus hebben de hersenen hebben zich hierop aangepast.
- Andere houding (torticollis) indien de nystagmus in een bepaalde blikrichting dempt.

Welke behandeling is mogelijk?

Allereerst moet de diagnose gesteld worden op basis van het klinisch beeld. Hiervoor zal een orthoptisch en oogheekkundig onderzoek plaatsvinden. Hoewel er vaak geen aanwijsbare oorzaak wordt gevonden, is verder neurologisch onderzoek (en eventueel erfelijkheidsonderzoek) nodig om een mogelijke achterliggende aandoening uit te sluiten.

Een behandeling in de zin van genezing van een nystagmus is zeer zelden mogelijk. Het is wel erg belangrijk om onderzoek te doen naar een eventuele onderliggende oorzaak.

Bij mensen met een congenitale en verworven nystagmus zijn er wel mogelijkheden om het kijken makkelijker te maken/of te verbeteren. Een expertisecentrum voor blinden en slechtzienden zoals Koninklijke Visio of Bartiméus kan meedenken over adviezen.

In sommige gevallen is een operatie aan de oogspieren mogelijk, zodat de ogen bij rechttuit kijken de rustigste stand innemen. Er zijn diverse medicamenteuze behandelingen voor nystagmus beschreven, maar in het algemeen zijn deze therapieën weinig succesvol.

Wat is de prognose?

Aangeboren nystagmus verdwijnt zelden. Toch leert de ervaring dat kinderen met congenitale nystagmus in de loop der jaren manieren vinden om zo goed mogelijk met hun nystagmus om te gaan. Bij nystagmus ten gevolge van bepaalde oogaandoeningen kan de nystagmus met de tijd afnemen. Verergering van de nystagmus is bij oogheelkundige vormen van nystagmus een zeldzaamheid.